

DOI:
УДК 342.97:352(477)

Уляна Русанюк,
аспірант кафедри цивільного права та процесу
Навчально-наукового Інституту права,
психології та інноваційної освіти
Національного університету
«Львівська політехніка»
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3147-6581>

НАУКОЗНАВЧА ОСНОВА ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОФІЛАКТИКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Визначено наукознавчу основу дослідження профілактики адміністративних правопорушень, які вчиняються посадовими особами органів публічного управління. Виявлено, що ця основа сформована у єдності теоретичної, історіографічної, історичної компоненти розуміння проблеми. Особливу увагу зосереджено на питаннях формування термінологічної основи розмежування головних термінів «профілактика правопорушень у сфері власності», «запобігання вчиненню правопорушень», «попередження вчинення правопорушень». Розглянуто формування історичної ретроспективи становлення правового забезпечення профілактики правопорушень посадових осіб органів публічного управління, створення історіографічної основи дослідження.

Ключові слова: правопорушення, органи публічного управління, посадові особи, профілактика правопорушень, запобігання вчиненню правопорушень, попередження вчинення правопорушень.

Бібл.: 22.

Русанюк У.

Науковедческая основа исследования профилактики административных правонарушений должностных лиц органов публичного управления

Определено науковедческую основу исследования профилактики административных правонарушений, совершаемых должностными лицами органов публичного управления. Определено, что эта основа сформирована в единстве теоретической, историографической, исторической компоненты понимания проблемы. Особое внимание посвящено вопросу формирования терминологической основы разграничения ключевых терминов «профилактика правонарушений в сфере собственности», «предотвращение совершения правонарушений», «предупреждение совершения правонарушений». Рассмотрено формирование исторической ретроспективы становления правового обеспечения профилактики правонарушений должностных лиц органов публичного управления, формирование историографической базы исследования.

Ключевые слова: правонарушение, органы публичного управления, должностные лица, профилактика правонарушений, предотвращение совершения правонарушений, предупреждение совершения правонарушений.

Rusanyuk U.

Scientific basis for the study of the prevention of administrative offenses by public administration officials

The article is devoted to defining the scientific basis for the study of the prevention of administrative offenses committed by public administration officials. The article determines that this basis is formed in the unity of the theoretical, historiographical, historical component of understanding the problem. Particular attention is given to the formation of the terminological basis for the delimitation of key terms «prevention of offenses in the field of property», «warning of offenses», «prevention of offenses». The article focuses on the formation of a historical retrospective of legal support for the prevention of offenses by public administration officials, the formation of the historiographical basis of the study. The author found that «prevention of property offenses» is a system of general and specific measures that may be socio-economic, cultural, ideological, or exclusively legal, and include, in particular, the implementation of measures to prevent offenses. Among the latter are, for example, preventive police measures (checking IDs, interviewing a person, requesting to leave a place and restricting access to a certain area, penetration into housing or other possession of a person, etc.). The targeted nature of crime prevention measures gives grounds for isolation as one of its varieties of prevention of committing such offenses.

The article is devoted to the analysis of pre-revolutionary legislation, which contained the legal norms that determined the administrative responsibility of officials, the prerequisites for the formation of a modern system of legal regulation of administrative responsibility.

© Уляна Русанюк, 2020

The article states that an important component of the scientific basis for the study of the prevention of administrative offenses by public administration officials is the separation of the historiographic component of this scientific basis and the definition of scientific problems of the research area. The historiographic array is represented by three blocks of scientific sources. It is established that in the modern scientific literature of the complex scientific research of prevention of administrative offenses of officials of public administration bodies is not carried out, as well as there are not solved scientific problems concerning formation of scientifically grounded ways of improvement of the legal support of the system of prevention of administrative offenses.

Keywords: offenses, public administration bodies, officials, prevention of offenses, prevention of committing offenses, warning of committing offenses.

Постановка проблеми. Пізнання наукознавчої основи дослідження профілактики адміністративних правопорушень, які вчиняються посадовими особами органів публічного управління, є засадничою умовою формування науково обґрунтованої концепції реформування правових засад організації та реалізації адміністративно-правових заходів профілактики цих проступків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Формування наукознавчої основи дослідження профілактики адміністративних правопорушень, які вчиняються посадовими особами органів публічного управління, можливе завдяки доробку вітчизняних вчених, зокрема О. Андрєєва, І. Комарницька, А. Лещух, Ю. Назар, А. Нерсисян, О. Остапенко, А. Трофімчук. Однак через фрагментарність дослідження визначеної у статті проблеми, лише часткову присвяченість питанням профілактики правопорушень посадових осіб органів публічного управління, окреслена проблема потребує й подальшого ретельного наукового вивчення.

Мета дослідження полягає у визначенні наукознавчої основи дослідження профілактики адміністративних правопорушень, які вчиняються посадовими особами органів публічного управління.

Виклад основного матеріалу дослідження. Наукознавча основа дослідження профілактики адміністративних правопорушень посадових осіб органів публічного управління є не лише розумінням статичних констант правового характеру, а й проблематики в часовому вимірі з огляду на виникнення чинників, які зумовлюють її формування, механізмів вирішення конкретних проблем, перешкод щодо реалізації цього та недоліків прийнятих правових рішень чи наукових ідей на певному історичному етапі, чинників, які сприяють перетворенню наукових теорій у механізми правового регулювання. Ця основа сформована у єдності теоретичної, історіографічної, історичної компоненти розуміння проблеми.

Створення наукознавчої основи дослідження профілактики адміністративних правопорушень слід розпочати з наукознавчої інтерпретації основних термінів, серед яких юридичні терміни «профілактика правопорушень», «попередження правопорушень», «запобігання вчиненню правопорушень».

Зокрема, профілактику правопорушень в одних нормативно-правових актах визначають, як діяльність, спрямовану на виявлення та усунення причин і умов, що призводять до вчинення правопорушень [1], а в інших – як систему організаційних, правових і виховних заходів, спрямованих на попередження й усунення причин і умов, що сприяють учиненню протиправних дій [2].

Визначення, що пропонуються у вітчизняних словниках, акцентують на синонімічній природі категорій «профілактика правопорушень», «попередження правопорушень», «запобігання вчиненню правопорушень», містять пояснення змісту одних вищезазначених понять за допомогою інших [3, с. 567]. Тобто слова «профілактика» і «попередження» авторами сприймаються, як синоніми, щось тотожне.

Прагнення науковців обмежити зміст профілактики адміністративних правопорушень винятково певною діяльністю викликає застереження. Так, більш прийнятним є використання терміна «заходи». У зв'язку з тим, що поняття «захід» та «діяльність» співвідносяться, як загальне та часткове, такий підхід дає можливість охопити систему виховних, роз'яснювальних заходів, психологічний, фізичний вплив, заходи соціального характеру і спеціальні заходи, які стосуються усунення можливості вчинення конкретних правопорушень, що в комплексі становить зміст терміна «попередження правопорушень». У зв'язку з цим найбільш вдалим є підхід, висловлений І. О. Личенко. Автор розглядала це поняття, як цілісний комплекс заходів держави, її органів та місцевого самоврядування, їх посадових осіб, громадських організацій та окремих громадян задля виявлення причин та умов вчинення адміністративних деліктів, усунення чинників, що впливають на формування протиправної діяльності особи, її суспільно-шкідливу поведінку, ліквідацію такого соціального явища, як адміністративна деліктність, її попередження і припинення [4, с. 155].

Такий підхід був підтриманий й іншими науковцями, зокрема І. І. Комарницькою, яка у своїй дисертації розглядає це поняття, як певний інтегрований цілісний комплекс заходів соціального, спеціального та індивідуального характеру [5, с. 7].

Щодо розмежування термінів «запобігання адміністративним правопорушенням» та «профілактика адміністративних правопорушень», наукова література містить твердження про їх тотожність, як заходів, які спрямовані на нейтралізацію, локалізацію та усунення причин і умов, які спричиняють вчинення правопорушень [6, с. 42].

З огляду на твердження С. Сафронова про те, що профілактика адміністративних деліктів може бути розглянута у трьох аспектах, зокрема як попередження правопорушень, запобігання їхньому вчиненню та їхнє припинення [7, с. 83], І. І. Комарницька стверджує, що загальним терміном, який відображає вузький зміст профілактики адміністративних правопорушень у сфері власності, є поняття «запобігання адміністративним правопорушенням» [8, с. 31]. Тобто профілактика правопорушень реалізується через широкий перелік як соціально-економічного, культурного, ідеологічного характеру, так і через систему спеціальних заходів адміністративно-примусового характеру. Власне система останніх і виявляється, як запобігання вчиненню правопорушень.

Таким чином, «профілактика правопорушень у сфері власності» є ширшим за терміни «запобігання вчиненню правопорушень», «попередження вчинення правопорушень». Вона є системою загальних та спеціальних заходів, які можуть мати соціально-економічний, культурний, ідеологічний характер або винятково правовий, та полягати, зокрема, у застосуванні заходів запобігання вчиненню правопорушень. Серед останніх, наприклад, превентивні поліцейські заходи (перевірка документів особи, опитування особи, вимога залишити місце й обмеження доступу до визначеної території, проникнення до житла чи іншого володіння особи тощо). Цільова спрямованість заходів профілактики правопорушень дає підстави виокремлення як одного з її різновидів попередження вчинення таких деліктів.

Другою засадничою умовою дослідження профілактики адміністративних правопорушень, які вчиняються посадовими особами органів публічного управління, є з'ясування історичної зумовленості змісту вітчизняного законодавства та наукових підходів щодо досліджуваних питань, виокремлення історіографічного компоненту наукознавчої основи.

Дослідники переконують, що зародження інституту службових (посадових) деліктів бере свій початок з періоду Київської Русі, коли існували делікти проти князівського правосуддя та порядку управління, а важливим завданням держави була охорона і захист публічних службових відносин, що стосувалися «княжих людей», а відповідно до Литовських статутів у редакціях 1529, 1566 та 1588 рр. влади великого князя, а також прав і вольностей шляхетських [9, с. 254].

Дореволюційне законодавство містило правові норми, які визначали адміністративну відповідальність службових осіб. Зокрема, чинне на тогочасних теренах нашої держави законодавство Російської імперії за службові правопорушення передбачало дисциплінарну, адміністративну та кримінальну відповідальність. У Положенні про губернські і повітові земські установи 1864 р. у главі V було передбачено юридичну відповідальність земських гласних та земських службовців [10, с. 87].

Прототип сучасної системи правової регламентації адміністративної відповідальності, як і нормативно-правова основа кваліфікації діянь, які є адміністративними правопорушеннями, остаточно сформувався саме в радянські часи. Адміністративний кодекс УСРР 1927 р. у Поділі I «Засади» кодексу визначав своїм завданням «забезпечити запровадження революційної законності в адміністративній царині та систематизувати правила, що регулюють, відповідно до основних принципів радянського ладу, діяльність адміністративних органів та інших органів влади в цій царині». Важливо, що якогось спеціального порядку притягнення посадових осіб до адміністративної відповідальності, як і складів службових (посадових) правопорушень цей кодекс не містив. Незважаючи на це, особлива увага законодавця стосувалася адміністративної відповідальності за порушення встановлених правил державного управління. Зокрема, за порушення обов'язкових постанов застосовувалися такі стягнення: оголошення громадської догани усно або у пресі; штраф до 100 крб.; примусові роботи на термін до одного місяця; арешт на термін не більше двох тижнів [11].

Адміністративна відповідальність посадових осіб органів державної влади протягом багатьох років не мала належної правової регламентації. Хоча термін «посадова особа» доволі широко використовувався у нормативно-правових актах радянського періоду, проте згадка про відповідальність посадових осіб наводиться у нормативно-правових актах військового періоду. Вона присутня в постанові РНК і ЦК ВКЩ(б) від 13 квітня 1942 р. «Про порядок мобілізації на сільськогосподарські роботи в колгоспи, радгоспи і МТС працездатного населення міст і сільських місцевостей», в Указі 15 листопада 1943 р. «Про відповідальність за розголошення державної таємниці та за втрату документів, що містять державні таємниці», в Указі 2 травня 1943 р. «Про відповідальність за незаконне нагородження орденами і медалями СРСР і нагрудними знаками, за привласнення орденів, медалей і нагрудних знаків та передачу їх нагородженими особами іншим особам» та багатьох інших нормативних актах [12].

Доволі часто службові делікти радянського періоду зумовлювали застосування кримінальної відповідальності. Зокрема, 30 червня 1970 р. було прийнято постанову Пленуму Верховного Суду СРСР № 6 про доповнення постанови від 31 липня 1962 р. № 9 «Про судову практику у справах про хабарництво», визнавши суб'єктом службового злочину у вигляді одержання хабара не лише державних службовців, а й працівників державних, кооперативних і громадських установ, підприємств і організацій, які через своє службове становище і виконувані ними службові обов'язки могли вжити заходів до здійснення іншими посадовими особами дій, бажаних для хабародавців (референти, інспектори, консультанти, інструктори, товарознавці) [13].

Вперше поняття посадової особи на законодавчому рівні в Україні було закріплено у ст. 2 Закону «Про державну службу» від 16 грудня 1993 р. № 3723-ХІІ [4, с. 18].

Історичні умови становлення державності в Україні, спадок у вигляді заполітизованих, штучно криміналізованих нормативно-правових актів у сфері профілактики правопорушень посадових осіб радянської доби негативно позначався і на становленні наукових поглядів та підходів до всієї профілактичної діяльності щодо досліджуваних деліктів.

Важливою складовою наукознавчої основи дослідження вищеокреслених питань є виокремлення історіографічного компоненту цієї наукознавчої основи та визначення наукознавчих проблем досліджуваної сфери. Історіографічний масив може бути представлений трьома блоками наукових джерел. Перша група таких праць – це напрацювання загальнонаукового характеру, зокрема неправового або правового змісту, що мають винятково історико-правову цінність, дослідження яких дає глибше уявлення про специфіку адміністративних правопорушень посадових осіб органів публічного управління, історичні аспекти становлення правового забезпечення цієї сфери суспільних відносин, психологічний портрет правопорушника і його жертви, здатність тих чи інших заходів психологічно вплинути на поведінку особи та виявити схильність таких осіб до різних деліктних виявів у службовій діяльності, забезпечити виховання, психологічну допомогу людям, а також економічна література, що стосується економічних чинників, що впливають на протиправну поведінку посадових осіб.

Формування історичної ретроспективи становлення правового забезпечення профілактики правопорушень посадових осіб органів публічного управління можливе завдяки ознайомленню з працями О. І. Анатольєва [14], В. М. Махоніна [15], П. П. Осипова [16] та інших. Друга група охоплює наукову юридичну літературу неадміністративно-правового змісту, яка незважаючи на те, що не є спеціалізованою в галузі адміністративного права, відіграє вагомий роль у пізнанні суті профілактики адміністративних правопорушень посадових осіб органів публічного управління. До такої літератури слід віднести дослідження в галузі публічного управління, які стосуються діяльності посадових осіб, проходження державної служби, здійснення публічно-сервісної діяльності (праці таких учених, як О. Оболенський [17], І.І. Нинюк [18], О. Дрозд [19]). Третя група наукових джерел охоплює літературу винятково адміністративно-правового змісту, яка присвячена дослідженню адміністративно-правових засобів профілактики деліктів, загальним питанням профілактики адміністративних правопорушень посадових осіб органів публічного управління, методів, способів її реалізації, особливостей застосування заходів профілактики різних деліктів у цій сфері, різновидів суб'єктів профілактики цих проступків та специфіки їхньої профілактичної роботи. Серед вагомих праць у цій сфері є дисертації О. Б. Андреевої [20], В. М. Бабакіна [21], В. М. Зінич [22].

Досі комплексного наукового дослідження профілактики адміністративних правопорушень посадових осіб органів публічного управління не здійснено, а також не вирішено наукознавчі проблеми, які стосуються формування науково обґрунтованих шляхів удосконалення правового забезпечення системи профілактики адміністративних проступків посадових осіб органів публічного управління, оптимізації системи суб'єктів профілактичної діяльності у цій сфері, визначення системи ефективних заходів, методів профілактики таких деліктів, з'ясування іноземного досвіду організації і здійснення профілактики правопорушень у цій сфері, адаптація якого була б доцільною в Україні.

Висновки. З огляду на зазначене слід констатувати недостатню увагу вітчизняних науковців до проблеми профілактики правопорушень посадових осіб органів публічного управління, складний спадок правового регулювання цієї сфери в радянський період, що характеризувався заполітизованістю, штучною криміналізацією складів протиправних діянь, які вчинялися посадовими особами, відсутністю ефективних нормативно-правових актів у сфері профілактики правопорушень того періоду, так і відсутність наукового обґрунтування шляхів вирішення проблеми уніфікації нормативного регулювання цієї сфери в наш час, відсутність намагання законодавця удосконалити правове забезпечення профілактичної діяльності.

Список використаних джерел

1. Про затвердження Інструкції з організації роботи підрозділів ювенальної превенції Національної поліції України МВС України : Наказ Національної поліції України МВС України від 19.12.2017 № 1044. *Офіційний вісник України*. 2018. № 45. С. 116.
2. Про затвердження Положення про профілактику правопорушень, пов'язаних із здійсненням службової діяльності працівниками митної служби України Держмитслужба України : Наказ Державної митної служби України від 24.05.2004 № 380 URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0875-04/print> (дата звернення: 28.01.2020).
3. Ожегов С. И. Словарь русского языка / под ред. Н.Ю. Шведовой. Москва : Русский язык, 1986. 797 с.
4. Личенко І. О. Адміністративна відповідальність посадових осіб органів місцевого самоврядування : навч. посіб. Львів, 2011. 183 с.
5. Комарницька І. І. Профілактика адміністративних правопорушень у сфері власності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2016. 19 с.
6. Кантор Н. Ю. Адміністративно-правовий механізм запобігання правопорушенням у сфері економіки як основа забезпечення економічної стабільності держави. *Вісник Нац. ун-ту «Львівська політехніка». Сер. : Юридичні науки*. 2015. № 824. С. 39–44.
7. Сафронов С. Профілактична діяльність слідчого органів внутрішніх справ України. *Право України*. 2002. № 2. С. 82–85.
8. Комарницька І. І. Профілактика адміністративних правопорушень у сфері власності : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2016. 198 с.
9. Нерсисян А. С. Розвиток нормативного регулювання протидії службовій злочинності в Україні. *Часопис Київського університету права*. 2013. № 1. С. 254–257.
10. Козаченко А. Відповідальність гласних і земських службовців за службові правопорушення. *Вісник Академії правових наук України*. 2009. № 3. С. 86–95.
11. Гончаренко В. Д., Рогожин А. Й., Святоцький О. Д. Хрестоматія з історії держави і права України. Т. 2. Лютий 1917 р. 1996 р. : навч. посіб. для юрид. вищ. навч. закладів і факульт. Київ, 1997. 800 с.
12. Советское право в период Великой Отечественной войны: Уголовное право. Уголовный процесс. Ч. 2 / Исаев М. М., Карев Д. С., Утевский Б. С. ; под ред. : Голяков И. Т. Москва, 1948. 215 с.
13. Судебная практика в контексте принципов законности и права : сб. науч. тр. / редкол. : В. М. Хомич (гл. ред) [и др.]. Минск, 2006. С.163–173.
14. Анатольєва О. І. Правове регулювання боротьби з безпритульністю, бездоглядністю та правопорушеннями неповнолітніх у ЄСРР у 20-х роках ХХ століття : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 Київ, 2003. 20 с.
15. Манохин М. Советская государственная служба. Москва, 1966, 195 с.
16. Осипов П. П. Гуманистические основы предупреждения преступлений в социалистическом обществе. *Правоведение*. 1975. № 3. С. 87–95.
17. Оболенський О. Ю. Державна служба : навч. посіб. Київ, 2003. 344 с.
18. Нинюк І. І. Професіоналізм державних службовців: сутність, стан та особливості формування : автореф. дис. ... канд. наук. з держ. упр. : 25.00.03. Київ, 2005. 20 с.
19. Дрозд О. Узгодження норм адміністративного та трудового права у сфері правового регулювання проходження державної служби в Україні. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 11. С. 110–114.
20. Андреева О. Б. Діяльність органів внутрішніх справ по профілактиці правопорушень в сучасних умовах : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 1999. 17 с.
21. Бабакін В. М. Діяльність транспортної міліції в Україні щодо профілактики адміністративних правопорушень у сфері пасажирських та вантажних перевезень : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Харків, 2009. 17 с.
22. Зінич В. М. Дільничний інспектор міліції як суб'єкт профілактики правопорушень: організаційно-правовий аспект : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2007. 20 с.

References

1. Pro zatverdzhennya Instruksiyi z orhanizatsiyi roboty pidrozdiliv yuvenalnoyi preventsiyi Natsionalnoyi politsiyi Ukrayiny MVS Ukrayiny: Nakaz Natsionalnoyi politsiyi Ukrayiny MVS Ukrayiny №1044 vid 19.12.2017 [On approval of the Instruction on organization of work of units of juvenile prevention of the National police of Ukraine of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: Order of the National Police of Ukraine Ministry of Internal Affairs of Ukraine] (2017). *Ofitsiynyy visnyk Ukrayiny. – Official Bulletin of Ukraine, 45*, 116 [in Ukrainian].

2. *Pro zatverdzhennya Polozhennya pro profilaktyku pravoporushen' , povyazanykh iz zdiysnenniam sluzhbovoyi diyalnosti pratsivnykamy mytnoyi sluzhby Ukrayiny Derzhmyt sluzhba Ukrayiny: Nakaz Derzhavnoyi mytnoyi sluzhby Ukrayiny vid 24.05.2004 № 380. [On approval of the Regulations on the prevention of offenses related to the performance of official activity by the Customs Service of Ukraine]. (2004). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0875-04/print> [in Ukrainian].*
3. Ozhegov, S. I. (1986). *Slovar russkogo yazyka [Dictionary of the Russian language]*. Moskva: Russkii yazyk [in Russian].
4. Lychenko, I.O. (2011). *Administratyvna vidpovidalnist posadovykh osib orhaniv mistsevoho samovryaduvannya: navch. pos. [Administrative responsibility of officials of local self-government bodies]*. Lviv [in Ukrainian].
5. Komarnytska, I. I. (2016). *Profilaktyka administratyvnykh pravoporushen' u sferi vlasnosti [Prevention of administrative offenses in the field of property]: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Kyiv [in Ukrainian]*.
6. Kantor, N. Yu. (2015). *Administratyvno-pravovy mekhanizm zapobihannya pravoporushenniam u sferi ekonomiky yak osnova zabezpechennya ekonomichnoyi stabilnosti derzhavy. [Administrative and legal mechanism for prevention of crime in the sphere of economy as a basis for ensuring the economic stability of the state]. Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politehnika». Yurydychni nauky, – Bulletin of Lviv Polytechnic National University. Law, 824, 39-44 [in Ukrainian]*.
7. Safronov, S. (2002). *Profilaktychna diyal'nist' slidchoho orhaniv vnutrishnikh sprav Ukrayiny [Administrative and legal mechanism for prevention of crime in the sphere of economy as a basis for ensuring the economic stability of the state]. Pravo Ukrayiny, – Law of Ukraine 2, 82–85 [in Ukrainian]*.
8. Komarnytska, I. I. (2016). *Profilaktyka administratyvnykh pravoporushen' u sferi vlasnosti [Prevention of administrative offenses in the field of property]: dys. ... kand. yuryd. nauk : 12.00.07. Kyiv [in Ukrainian]*.
9. Nersesyanyan, A.S. (2013). *Rozvytok normatyvnoho rehulyuvannya protydyi sluzhbovyi zlochynnosti v Ukrayini [Development of normative regulation of counteraction to official crime in Ukraine]. Chasopys Kyivskoho universytetu prava – Journal of the Kyiv University of Law, 1, 254-257 [in Ukrainian]*.
10. Kozachenko, A. (2009). *Vidpovidalnist hlasnykh i zemskykh sluzhbovtziv za sluzhbovi pravoporushennya [Development of normative regulation of counteraction to official crime in Ukraine]. Visnyk Akademiyi pravovykh nauk Ukrayiny – Bulletin of the Academy of Law Sciences of Ukraine, 3, 86-95 [in Ukrainian]*.
11. Honcharenko, V. D., Rohozhyn, A. Y., Svyatotsky, O. D. (1997). *Khrestomatiya z istoriyi derzhavy i prava Ukrayiny. Tom 2. [Reader on State History and Law of Ukraine. Volume 2]. Kyiv [in Ukrainian]*.
12. Isaev, M.M., Karev, D.S., Utevs'kiy, B.S. (1948). *Sovetskoe pravo v period Velikoi Otechestvennoi voyny: Ugolovnoe pravo. Ugolovnyi protsess. Ch. 2. [Soviet law during the Great Patriotic War: Criminal law. Criminal process. Part 2]. Moskva, [in Russian]*.
13. Khomich, V.M. (2006). *Sudebnaya praktika v kontekste printsipov zakonnosti i prava [Judicial practice in the context of the principles of legality and law]. Sbornik nauchnykh trudov. – Collection of scientific works, Minsk, 163-173 [in Russian]*.
14. Anatolieva, O.I. (2003). *Pravove rehuliuвання boroty z bezprytul'nisty, bezdohlyadnistyu ta pravoporushenniamy nepovnolitnih v USRR u 20-h rokakh XX stolittya [The law regulates the fight against inconspicuousness, recklessness and legal disproportionate rights in USRR in 20-ies of the twentieth century]: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.01 Kyiv [in Ukrainian]*.
15. Manokhin, M. (1966). *Sovetskaya gosudarstvennaya sluzhba [Soviet public service]. Moskva [in Russian]*.
16. Osipov, P. P. (1975). *Gumanisticheskie osnovy preduprezhdeniya prestuplenii v sotsialisticheskom obshchestve [The humanistic foundations of crime prevention in a socialist society]. Pravovedenie – Jurisprudence, 3, 87-95 [in Russian]*.
17. Obolenskii O. Yu. (2003). *Derzhavna sluzhba [State Service]. Kyiv [in Ukrainian]*.
18. Nynyuk, I.I. (2005). *Profesionalizm derzhavnykh sluzhbovtziv: sutnist', stan ta osoblyvosti formuvannya [Professionalism of Civil Servants: Essence, Condition and Features of Formation] : avtoref. dys... kand. nauk. z derzh. upr.: 25.00.03. Kyiv [in Ukrainian]*.
19. Drozd, O. (2016). *Uzhodzhennya norm administratyvnoho ta trudovoho prava u sferi pravovoho rehulyuvannya prokhodzhennya derzhavnoyi sluzhby v Ukrayini [Harmonization of administrative and labor law in the field of legal regulation of civil service in Ukraine]. Pidpryyemnytstvo, hospodarstvo i pravo – Entrepreneurship, economy and law, 11, 110-114 [in Ukrainian]*.

20. Andryeyeva, O.B. (1999). *Diyalnist orhaniv vnutrishnikh sprav po profilaktytsi pravoporushen v suchasnykh umovakh [The activity of law enforcement agencies in the prevention of offenses in modern conditions: abstract]: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kharkiv [in Ukrainian].*
21. Babakin, V.M. (2009). *Diyalnist transportnoyi militsii v Ukraini shchodo profilaktyky administratyvnykh pravoporushen u sferi pasazhyrskykh ta vantazhnykh perevezen [Activity of transport police in Ukraine on prevention of administrative offenses in the field of passenger and freight transportation]: avtoref. dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kharkiv, 2009. 17 p. [in Ukrainian].*
22. Zynych, V.M. (2007). *Dilnychnyi inspektor militsiyi yak subekt profilaktyky pravoporushen: orhanizatsiyno-pravovyy aspekt [The district police inspector as a subject of crime prevention] : avtoref. dys... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. Kyiv. 20 p. [in Ukrainian].*

Стаття надійшла до редакції 15.02.2020.